

Exterminis sense dol ni memòria

OPINIÓ

EL 71 ANIVERSARI DEL
DESCOBRIMENT DE L'HOLOCAUST VE
ACOMPANYAT DELS 60 ANYS DEL
RECONeixEMENT DE L'EXISTÈNCIA
DEL GULAG. PERÒ ARA, A MOSCOU,
PUTIN I ELS HEREUS DE STALIN ES
NEGUEN A RESCATAR LA MEMÒRIA.
UNA COSA SEMBLANT AL QUE PASSA
A MADRID AMB ELS HEREUS DEL
FRANQUIISME.

L'esperat i imprescindible recordatori de l'horror nazi, del 27 de gener d'Auschwitz al 5 de maig de Mauthausen, a través dels mitjans escrits i audiovisuals, té el seu contrapunt en l'opacitat, fins i tot l'oblit que continuen envoltant altres genocidis com el gulag soviètic. Precisament aquest 2016 hi ha l'oportunitat de rescatar la memòria dels exterminis del Kolimà o de Magadan: el febrer de 1956, fa seixanta anys, Nikita Khruixtxov va llegir a porta tancada durant del XX congrés del PCUS l'informe secret sobre els crims de Stalin. Crims ordenats pel dictador, sí, però que formaven part de la dinàmica de perversitat de tot un sistema, del qual tant els delegats del XX congrés com Khruixtxov mateix formaven part: va ser més alleujant i recurrent atribuir les deportacions i els assassinats a la maldat del tirà-psicòpata que capbussar-se en el dubte sobre la inviabilitat humana del sistema. Han passat sis dècades i el terror estalinianà no té encara xifra final. Tant el britànic Robert Conquest com la russa Olga Xatunòvskaia coincideixen en set milions de morts, i pocs es creuen al recompte oficial soviètic, encarregat durant la *perestroika* a Víktor Zemskov, que parla de 799.455 morts i quatre milions de detinguts. La historiadora nord-americana Anne Applebaum no entra en xifres de morts però sí que ha pogut documentar amb rigor que hi va haver 18 milions de detinguts. L'associació russa Memorial –la societat civil organitzada per rescatar la memòria– manté una recerca que ja dura 27 anys i que irrita cada cop més el règim d'antics kagebistes comandat per Vladímir Putin. Fins al punt que la secció Memorial de Sant Petersburg és amenaçada amb l'aplicació de la llei que tipifica d'"antipatriòtiques" les associacions que tenen vincles amb països occi-

LLIBERT
FERRÍ
@Llibertferri

dentials. És així de pervers: els defensors de les víctimes són titllats d'"enemics del poble" pels hereus dels botxins que, des dels poder polític i econòmic, s'afanyen a negar els crims.

Quelcom semblant al que passa a l'Estat espanyol, on la democràcia deforme sorgida de la Transició de 1978 té una gens dissimulada afició a la negació, la desmemòria i la desnaturalització de la història com fa la democràcia paralítica de Putin. I ves per on, aquest 2016 –acacat en 6– ens porta a recordar els 80 anys de 1936, dels centenars de milers de morts en el combats

i els bombardejos però també de l'extermi aplicat calculadament durant i després de la guerra: la llista de 114.266 persones enterrades a camps i cunetes feta pública pel jutge Baltasar Garzón, i el recompte de 192.684 presos morts a les presons –afusellats o de malalties– elaborada pel fiscal Carlos Jiménez Villarejo. Fins ara l'Estat –Estat hereu, de llei a llei, cal no oblidar-ho, del que va perpetrar els crims– no ha sigut capaç d'assumir responsabilitats, i fins ha ignorat les rogatives de la justícia internacional i les explicacions exigides per les Nacions Unides. Espanya és un dels dos Estats del món que no obre fosses comunes. L'altre és Cambodja, on encara resta en la impunitat el genocidi dels khmers rojos de Pol Pot: més d'un milió i mig de persones. Va ser el penúltim extermini del segle XX perquè encara havien d'arribar les matances dels Balcans i, sobretot, el genocidi de Ruanda de 1994. I no és pas casual que en el guariment emocional de les ferides dels ruandesos intervinguin terapeutes europeus experimentats en logoteràpia, les tècniques elaborades per Viktor Frankl, el psiquiatre austríac que va sobreviure a Auschwitz i que en el seu relat "L'home a la recerca de sentit" explica com l'actitud humana –de vegades inconscientment resilient– ens pot protegir d'un entorn infernal. És gràcies a la feina i al llegat de persones com Frankl que les generacions alemanyes de postguerra han pogut entendre el què i el perquè de la banalitat del mal, que tant va aprofundir Hannah Arendt, i no parar de transmetre-ho per tal de no repetir-ho. Però aquí, com a Rússia o a Cambodja, la desmemòria i la negació continuen barrant el pas a la veritat, el dol, el perdó i l'autèntica reconciliació.

Periodista